

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Cezaevlerinde son yıllarda; istisna olması gereken tutukluluğun siyasallaşan yargı eliyle olağan bir uygulamaya dönüştürülmesinin de etkisiyle kapasitenin üzerinde bir yoğunluk yaşandığı, bu nedenle tutuklu ve hükümlülerin temel insani gereksinimlere bile erişemedikleri görülmektedir. Fiziksel koşulların yetersizliği, sağlık hizmetlerine erişim ve hasta tutuklularla ilgili sorunlar, uzun tutukluluk süreleri ve siyasi tutukluların yaşadığı hukuksuz süreçler cezaevlerinde yaygın bir insan hakkı ihlalinin yaşandığını açıkça göstermektedir.

Resmi verilere göre Türkiye'deki 400 ceza infaz kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlü sayısı, 2 Haziran 2025 itibarıyla 417 bin kişiye ulaşmış olup, bu da yaklaşık 305 bin kişilik kapasitenin aşıldığını ortaya koymaktadır. Bir diğer deyişle kapasitenin yüzde 36 fazlası cezaevlerinde tutulmaktadır. Bu durum tutuklu ve hükümlülerin barınma, hijyen ve sosyal faaliyetlere erişim haklarını doğrudan etkilemektedir.

Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine göre tutuklamanın bir 'istisna' ve 'zorunluluk' olması gerekirken, uygulamada tutuklama bir gözdağı, tehdit ve kesin mahkeme kararı olmadan cezalandırma yöntemine dönüşmüştür. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) çok sayıda kararında Türkiye'deki tutuklama uygulamalarını, özellikle de yeterli gerekçe gösterilmeden ve adli kontrol seçenekleri tercih edilmeden verilen tutuklama kararlarını hak ihlali olarak değerlendirmiştir.

Salt siyasi görüşü, söylemi ve siyasi eylemleri nedeniyle tutuklanan muhalifler, gazeteciler, akademisyenler ve öğrencilerle ilgili çok sayıda AİHM ve Anayasa Mahkemesi hak ihlali kararları bulunmaktadır.

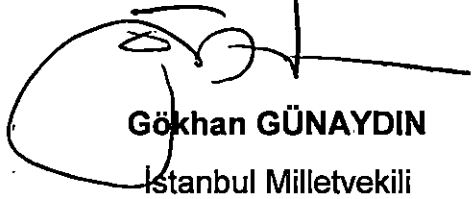
31 Mart yerel seçimlerinin ardından başta Cumhuriyet Halk Partisinin kazandığı kentlerin belediye başkanları, il ve ilçe yöneticileri ile gençlik kolları üyeleri olmak üzere muhalefete yönelik artan gözaltı ve tutuklamalar, yargının muhalefeti cezalandırmaya yönelik bir siyasal aparata dönüştüğünü açıkça göstermektedir. Bu tutuklamalar avukatlara kadar uzanmış durumdadır. Son olarak tutuklu Cumhurbaşkanı Adayımız Ekrem İmamoğlu'nun avukatı Mehmet Pehlivan'ın tutuklanması ve ardından Pehlivan'ın, yalnızca avukatlık faaliyetleri gerekçe gösterilerek tutuklanması sebebiyle, TBB'nin çağrısıyla Çağlayan Adliyesi'nde gerçekleştirilen basın açıklamasına katılan ve Çağlayan'dan İstanbul Barosu'na kadar anayasal protesto yürüyüşü hakkını kullanmak isteyen avukatların polis ablukası altına alınarak bu haklarının kullanılmasının engellenmesi yargının siyasallaşmasının en açık örneğidir.

Gazeteciler; özellikle sosyal medya paylaşımları, haber içerikleri ya da köşe yazıları gerekçe gösterilerek hedef alınmakta; tutuklu gazetecilerin sayısı açısından Türkiye, dünya sıralamalarında en üst sıralarda yer almaya devam etmektedir. Basın özgürlüğü ihlallerine dair örnekler yalnızca gazetecilerin tutuklanmasıyla sınırlı kalmamakta, medya kuruluşlarına yönelik para ve yayın durdurma cezaları, haber ve internet sitelerine erişim engelleriyle derinleşmektedir.

Cezaevlerinde tutulanların sağlık sorunları karşısında tedaviye erişiminde gecikmeler, hastaneye sevklerde güvenlik gerekçesiyle yaşanan engeller, kelepçeli muayene uygulamaları ve sağlık kurumlarında karşılaşılan ilgisizlik görülmektedir. Adli tıp raporlarına rağmen serbest bırakılmayan hükümlü ve tutuklular, Anayasa'da güvence altına alınan yaşam hakkı yönünden ihlallere maruz kalmaktadır.

Cezaevlerinin fiziksel koşullarının kapasite ve insan hakları temelinde değerlendirilmesi, tutukluluk uygulamasının kapsamı, gerekçeleri ve süreleri açısından adil yargılanma hakkı temelinde incelenmesi, hasta, yaşlı ve engelli tutuklu ve hükümlülere yönelik hak ihlallerinin araştırılması, kadın ve  ocuk tutukluların özel koşullarının tespit edilmesi, ceza infaz sistemindeki yapısal ve kurumsal sorunların saptanması ve en önemlisi, infaz rejiminin siyasal ara sallaşma süreçlerinden nasıl etkilendiğinin ortaya konması amacıyla, Anayasa'nın 98, ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince araştırma komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederiz.

Gökhan GÜNAYDIN
İstanbul Milletvekili

CHP Grup Bařkanvekili

